

سیمای جامعه مدینه قبل از هجرت پیامبر اسلام (ص)

افتخار قاسم زاده^۱، زینب قدمی^۲

۱- دانش آموخته کارشناسی ارشد تاریخ فرهنگ و تمدن ملل اسلامی، دانشکده علوم و تحقیقات اسلامی، دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)، قزوین، ایران. ایمیل: eftekhangasemzadeh@gmail.com

۲- دانش آموخته کارشناسی ارشد تاریخ انقلاب اسلامی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه خوارزمی تهران، تهران، ایران. ایمیل: z.ghadami@yahoo.com

چکیده

مدینه یا مدینه النبی، به معنای شهر پیامبر، دومین شهر مهم مذهبی مسلمانان بعد از شهر مکه می باشد. با هجرت پیامبر اکرم (ص) به این شهر، نام آن از یثرب به مدینه النبی تغییر کرد و تا سال ۳۶ ق. پایتخت نخستین حکومت اسلامی قرار گرفت و این هجرت، مبدأ تاریخ مسلمانان گشت. نظر به اهمیتی که شهر مدینه برای مسلمانان دارد از سده های نخستین پس از هجرت، کتاب هایی با موضوع معرفی این شهر و نشان دادن فضیلت های آن تألیف گشته است که برخی از آن ها مفقود و برخی هم اکنون در دسترس اند. در دوره معاصر نیز آثاری به زبان های مختلف در این باره نگاشته شده است. در این مقاله نیز، نگارندگان قصد بر آن دارند که به سیمای جامعه مدینه قبل از هجرت پیامبر اسلام (ص) به آن، بپردازند. روش تحقیق به صورت توصیفی-تحلیلی و با اتکا به منابع کتابخانه ای و اسناد تاریخی می باشد. یافته های پژوهش حاکی از آن است که از آغاز پیدایش شهر مدینه به روشنی معلوم نیست و آگاهی های اندکی از جزئیات آن در دسترس می باشد؛ جامعه مدینه را اینگونه توصیف می شود. یثرب از شهرهای باستانی است که دولت معینیان و سبائیان در آن حکومت کردند. آب و هوایی خشک و بیابانی با تابستان های داغ و زمستان های سرد که در ناحیه حجاز در بین دو رشته حره، حره واقم و حره و بره قرار دارد. از نظر اقتصادی بر حول کشاورزی متکی بودند و قبل از هجرت پیامبر اسلام (ص) به مدینه به صورت قبیله ای توسط قبایل یهود (بنی قریظه، بنی نظیر و بنی قینقاع) و قبایل اعراب (اوس و خزرج) اداره می شدند که همواره در جنگ و نزاع با یکدیگر بودند و در نهایت با هجرت پیامبر (ص) به این شهر تولدی دوباره برای مدینه صورت پذیرفت؛ این تولد یک رخداد و زایش محلی و محدود نبود، بلکه زایشی بود جهانی که این شهر را جامعه ای جهانی پوشاند و پرتو آن را به همه گیتی برای همیشه تاریخ گستراند.

کلمات کلیدی: مدینه، یثرب، هجرت پیامبر اسلام (ص)، اوس و خزرج، یهود یثرب.